

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Onor. Procuratura regească

(Ol.)

Sibiu

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
 Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —
 Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir peti 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Propaganda unită nu conținește

Conform datoriei mele de cronicar, arătasem acum e anul în Telegraful Român (Nrii 6 și 11), că anumiți exponenți ai confesiunii gr.-catolice din părțile apusene ale țării zburdă de zel papistășesc pentru a lăți, între credincioși Bisericii ortodoxe, sciziunea sufletului românesc în numele intereselor străinismului.

Demascasem atunci proselitismul fără de rușine, cel începuse preotul gr. cat. G. Voștinariu din Galșa și alte daraveri, mai puțin îndrăznețe, ale altor doi inși: directorul școlii de comerț al statului Dr. V. Suciș din Lipova și profesorul Al. Frugină dela liceul de stat din Arad. Ear adorabili «Albina», ziar mai mult «catolic» decât românesc, dela București, ne-a certat aspru, că am fi spus neadevăruri.

N'am replicat, atunci, «Albinei», văzând cum bate câmpii, pervertind lucrurile și dându-le, prin câte-o sdravănă exagerare, altă înfățișare. De pildă, când contestă existența unei acțiuni proselitiste unită, aduce că, dacă ar exista în părțile de apus ale țării o acțiune catolică română, «ar trebui salutată ca o acțiune de asigurare a românismului în acele ținuturi». Subinierea e a inșei «Albinei». V. Nr. din 2 Martie 1922 E vechea poveste, ce ni se repetează veșnic despre catolicismul salvator al românismului.

Mulumim de el. Il cunoscurem mai ales dela încoronare!

Astăzi sântem în situația de a da noi probe despre neastâmpărul «catolic», ce devine tot mai îndrăzneț, în aceste părți.

Să luăm cazurile, pe rând.

I. La Lipova

Spunea «Albina», pentru a justifica năzuințele de înființarea unei parohii gr.-cat. acolo, că în Lipova, încă înainte de război, erau în acel oraș peste 100 uniți. Ear după război, sub regimul românesc, numărul gr.-catolicilor a crescut mult. Intre uniții de acolo ar fi «profesori, avocați și alt fel de intelectuali, cu cari s'ar făi biserica neunită...».

Ei, bine! După statistica regnicolară ungurească dela 1910, care a fost favorabilă gr.-catolicilor, erau în Lipova d'abia 67 uniți, ear în Radna numai 17 uniți. Albina ar fi să dovedească acum: isvorul până la «peste 100 uniți», cari să fi fost numai în Lipova.

Profesori, avocați și alt fel de intelectuali? Cine sânt aceia și câți? Altă întrebare pentru Albina, deoarece de acest

soiu de cetățeni știm acolo numai pe doi inși: directorul școlii de comerț al statului, dl Dr. V. Suciș, strămutat — de ce, oare? — la Arad, și frate-său, avocatul Suciș dela Radna. De-or mai fi câțva alții, de să-i numeri pe degete, tot n'or fi dând contingentul pentru a înființa acolo o — parohie gr.-catolică! Și dacă totuși da, nu pe punga statului român.

Să răspundă Albina, cu cifre și date pozitive, nu cu subterfugii și neadevăruri!

Dar, după cum auzim, mai nou, la Lipova se plănuiește și înființarea unui liceu gr.-catolic! Pentru cine, cu ale cui mijloace? Nu sânt de ajuns celelalte licee românești de stat din imediata apropiere de Lipova: la Arad, Timișoara, Lugoj și alul mai nou, deschis la Ineu?

De ce tocmai liceu gr.-catolic, într-o provincie cu un surplus de școli secundare și unde gr.-catolicii nu dau nici cinci procente din populația ținutului?!

Svonul acesta se menține serios. Pentru asta aleargă dl director al școlii de stat pentru comerț Dr. V. Suciș tot mereu, dela Arad la Lipova și-și ține funcția de președinte al sfatului școlar din Lipova?

Domnul acesta, care și-a luat aerul, cum auzim, să reglementeze pe Ven. Consistor din Arad cu o ordonanță de a Consiliului locotenențial ungar dela începutul veacului trecut către episcopatul r.-catolic, ar fi bine să fie trimis și mai departe, între coreligionarii săi, ca să nu mai supere pe nimeni cu insolentele sale confesionaliste, ci să facă propagandă națională colo la Gherla, de unde-și are originea, și mai spre nord, unde, între coreligionarii săi, este mai multă nevoie de apostolia sa culturală, decât între noi — de misionarismul său «catolic».

Vom fi, oare, auziți și înțeleși de către cei ce sânt datori să facă o bună selecționare și o potrivită distribuire a puterilor didactice la școalele statului?!

S'o nădăjduim!

II. Cazul dela Galșa

La Galșa, «unația» datează de pe la anii 1833—34. Și atunci, au putut fi ademenite d'abia puține suflete. Ca să prindă rădăcini acolo sciziunea între români, a fost nevoie de toate silniciile administrației politice și de un «magnum aldomás», aranjat de administrație la 1834, când episcopul Samuil Vulcan dela Oradea-mare a mers acolo să predea minorității unite biserica luată cu puterea dela ortodocși.

De aproape un veac, «unirea» nu a sporit acolo. Credincioșii ei au fost d'abia

cei — de pe la marginile satului, și nici biserica nu aveau, deoarece încăpeau într-o capelă mică.

Acum, de când sântem în România-Mare a tuturor libertăților, greotul gr.-cat. G. Voștinariu s'a pus pe lucru. A venit acolo de vr'o 4 ani numai. Isprăvurile de ademenire a tinerilor ortodocși, de a trece la uniți și de a fi crescuți în internatul liceului gr.-catolic din Beiuș, le arătasem încă acum e anul și cerusem o investigație din partea organelor în drept.

N'am fost ascultat, ear scandalul a ieșit, în proporții îngrijorătoare, acum de curând, în publicistica noastră.

S'a dovedit, că numitul preot a colindat pe la părinți ortodocși cu băeți de școală; că i-a trecut pe părinți la gr.-catolici, i-a plasat în servicii de ale instituțiilor gr.-catolice dela Beiuș, ear pe fiii lor în internatul liceului gr.-catolic de acolo.

Toate aceste implică știrea și consentimentul episcopului unit Frențiu dela Oradea-mare, d'abia strămutat dela Lugoj, și tovarășia P. S. Sale cu preotul Voștinariu nu știm să fi fost desmintită.

Omul acesta, Voștinariu, are ceva pe suflet, ca toți potcașii, cari nu pot dormi dacă nu se împacă cu mai marii lor prin nițel — proselitism. E văduv, și, părăsindu-și locuința care e într'un edificiu cu capela sub cuvânt că se surpă, s'a mutat la — o văduvă cu legături, care fusese mai înainte vreme la via episcopului Radu dela Oradea și trecuse și ea, fără forme legale, la uniți. Acum și fiul acestei văduve e plasat gratuit în internatul gr.-cat. dela Beiuș. Fie!

Aleargă Voștinariu tot mereu, pe la Beiuș, Oradea-mare și Lugoj, iar acasă de turmă nu-i pasă. Până acum, așa ni se scrie, a avut ceva țigani și câțiva oameni săraci, de tot cam 15—18 numere de casă. Iar după statistica ungurească dela 1910 în Galșa erau d'abia 160 suflete unite.

Ear rosturile popei Voștinariu sânt acum, de a-și spori turma prin mijloacele arătate, și de a le ridica și o biserică încăpătoare.

Se atentează chiar și la vistieria țării să li se deie vr'o 200 mii lei spre acest scop!

La Lipova: liceu gr.-catolic, la Galșa — catedrala popei Voștinariu! Admirabil progres al «unirii», dacă l'om ajunge și pe acesta.

Poor credincios? Incă o fi, dacă ne va certă Dumnezeu cu orbie și cu nepăsare. Căci popa Voștinariu își are metodele sale și protectorii săi, la episcopii unite din Oradea-mare și Lugoj și chiar și la sedria orfanală din Arad!

III. La Arad

În Arad, cum scriam mai înainte cu un an în organul Dvoastre, e aplicat la liceul de stat profesorul Al. Frugina, celce colabora cu directorul Suciul de la Lipova pentru înființarea parohiei gr. catolice în Lipova și făcea serviciu la un altar secundar al mănăstirii latine din Radna.

Acum, ci-că, n'ar fi cine să-i deie spe-sele de deplasare pentru acest — serviciu «ex'tra școlar» (?) ce-l îndeplinea ca profesor la un liceu de stat.

Domnul profesor Frugina, cum îi face apărarea însași «Albina» dela București, «nu pentru aceea a intrat în serviciul statului, ca să-și renege educația clericală», căci doar «făcuse teologia catolică» (vezi Albina, din 2 Martie 1922). Și acest domn care dă pe delături de misunea pentru care-l plătește statul român, nici nu e titular ca să se poată încrede în stabilitatea aplicării sale la Arad. Dar când o fi titular, ce-o mai face?

Acest domn profesor de stat este, după Suciul și Voștinariu, al treilea mator al propagandei unite în părțile Aradului. *Până când!*

Avem la mână dovezi, că și dânsul a căutat să ademenească elevi ortodocși de ai liceului de stat din Arad să treacă la «unire» și prin asta să ajungă la întreținere gratuită în internatul gr. cat. din Beiuș, și burse pentru — Roma.

Și, nu e singur dsa în Arad. Are la îndemână și pe doi asesori ai sedriei orfanale din Arad, amândoi gr. cat. devotați acțiunii sale. Unul e Turdean, care-și ține și parohia gr. cat. din Șimand, stând pe scaunul de asesor al cumnatului său, gr. catolic și el, care fusese fiul protopopului unit Târziu dela Chereluș. Celalalt este gr. catolicul Solymosán, rămășiță de sub stăpânirea ungurească, necunosător al limbii românești nici până azi.

Cu ce intenții s'a moștenit scaunul de asesorie gr. cat. la sedria orfanală dintr'un județ cu absolută majoritate ortodoxă română și se susțin elemente fossile de ale maghiarismului la acea sedrie, veți înțelege.

Acești doi exponenți confesionali au dus în răstăcire pe presidentul, ortodox, să iscălească acte oficiale de trecerea unor băieți ortodocși (în vârsta dintre 7—18 ani, în cari li-e oprită trecerea după legile statului) la unire.

E cazul cu d-ciziunea Nr. 14137/22 din 31 August 1922, imediat în pragul începerii anului școlar, prin care au fost trecuți la uniți minorii din Galșa, botezați la ortodocși, cu numele: Iosif Nai, născ. în 1908 și Teodor Nai, născ. în 1910.

Aceștia, au fost ademeniți să treacă și ei, după ce de mai înainte fuseseră trecuți în regulă părinții lor, plasați în servicii de ale institutelor gr. cat. din Beiuș.

Și nu sânt numai aceste cazuri la mijloc. Pe preotul gr. cat. și asesor la sedrie Turdean l-a luat pe dinainte gura — sau, poate, îndrăzneala sa «catolică»! — de a spune în fața preotului nostru din Galșa, care se prezentase la 23 Nov. tr. sp'e a reclama în persoană la sedrie, că cu o zi mai înainte preotul Voștinariu mai prezentase sedriei, pentru rezolvire în acelaș senz, încă alte patru cazuri de trecere la uniți, de ale unor licești din Beiuș, originari din Galșa și jur.

Și mai mult chiar: Când presidentul sedriei orfanale i-a chemat în fața sa pe pomeniții săi subalterni, spre a lămuri abaterea dela legi, dl Soymosán a avut cinismul să-l fixeze pe preotul nostru și să-i spună în față înaintea șefului său de serviciu: «Főtisztelendő url Eő-e kije-lentem, hogyha má:odszor is hozzá n ker-ül az üzy, akkor is azt a hatá:ozat t hoz-zom, mert ez az én m:eggyőződésem» (Prea onorate domnule! O declar dina-inte, că dacă chestiunea aceasta ajunge din nou la mine, și atunci tot aceasta hotărâre o voi aduce, deoarece aceasta e convingerea mea). —

Până aici am ajuns cu nerușinatul proselitism și cu călcarea în picioare, fără de nici un scrupul de conștiință, a legilor în vigoare.

Așa, în această lumină, se prezintă propaganda proselitistă a catolicilor în mijlocul poporațiunii și a bisericii ortodoxe și majoritară în aceste părți.

Mi-am ținut de datorie, mai ales după contestațiile «A'b'nei» din București și în urma îndrăzneții fără hotar ale unor uitați de datoriile oficiilor lor publice, să dau publicității aceste lucruri, și să cer neamânata și necondiționată înlăturare a acestor anelle îndrăznețe ale străinismului.

Acest denunț în public trebuie să oblige nu numai pe Ven. Consistor din Arad, de a-și apăra credincioșii de uneltiri de

felul arătat, ci și pe onoratul Ministeriu al instrucțiunii, cât și pe cel de internă, de a-și curăți instituțiunile de elementele de-o atât de îndoielnică valoare morală pentru oficiile publice ale statului.

Almintrea, va trebui să i zicem acestui stat al îndelungătelor noastre așteptări de veacuri: *Perirea ta din tine, Is-raile!*
Cronicar dela Margini

Tratatul dela Lausanne s'au rupt, turcii au refuzat semnarea tratatului. Rămâne acum ca turcii să respecte armistițiul dela Mudania și să nu pornească război, ci să trateze separat cu fiecare aliat, — sau apoi să atace pe englezi și pe greci, dând prilej acestora d'a ieși biruitori împotriva vechilor vrăjmași ai Greciei.

In apărarea copiilor

Moștenitoarea tronului României, A. S. R. Principesa Elena, a făcut un apel în scopul întemeierii unui spital pentru căutarea și vindecarea copiilor.

Apelul principesei noastre este următorul:

Mă adresez întâia oară poporului nostru, cu dragoste de el, cu setos suflet de jertfă și cu vie grijă pentru pacea, sănătatea și mântuirea lui.

Mă adresez acum de-abia, pentru că m'am silit singură, să pătrund și să deslușesc bine care sânt păsurile și nevoile lui.

Vreau, din ceasul acesta, luând pildă de la vrednicele și milostivele Domnițe din trecut, dela toți câți s'au ostent și se ostenesc pentru viața și izbăvirea poporului și în deosebi de la Aceea care este astăzi icona noastră a tuturor, Maria Doamnă și regină a României, să sprijin și să lupt pentru tot ce ajută la înlăturarea suferinței celor mulți.

De când trădește în inima mea, inima nobilă și dăruitoare a acestui popor, gândurile lui sânt gândurile mele, lupta lui e lupta mea, aspirațiile lui sânt năzuințele și temeiul întregului meu suflet.

Cu nespusă durere am văzut că cel mai greu păs al nostru e copilul, că pierderea noastră cea mai mare e viața lor, e rădirea populației prin mortalitatea copiilor.

Aceea ce clădește un stat și-i dă putere și durată, e populația lui, e desimea oamenilor, e sănătatea lor. Pentru aceasta, toate silințele noastre, tot avântul sufletelor culturale, toată trudirea celor ce călăuzesc și învață, trebuie să ducă la sporirea și întărirea elementului nostru de baștină.

Războiul a rărit și a slăbit populația. Boalele cosesc fără milă. Sărăcia de după război le întinde mereu; nici buruiiana nu cutropește așa de iute țarina nelucrată. Oțica înfloarește, ear la țară mortalitatea copiilor crește înspăimântând gândul. O statistică arată că în vechiul regat mor în fiecare an peste 150.000 de copii: un război nu nimicește mai multe vieți. Tre-

FOIȘOARA

„Am făcut ceea ce am putut!“...

— Cu prilejul sărbătoririi lui Pasteur —

Centenarul nașterii lui Pasteur a fost sărbătorit și din partea societăților noastre culturale precum trebuia. «Asociațiunea» a ținut cum am vestit, Duminecă în 28 Ian. o ședință festivă, delegând pe merituosul ei membru Dr. George Preda, să țină vorbirea comemorativă, în cunoștință de cauză, ear «cercul Analelor» din Sibiu a contribuit cu discursul festiv, rostit de președintele său de onoare, I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae.

Di Dr. Preda a făcut cunoscut publicului nostru pe savantul francez, expresia cea mai strălucită a spiritului francez, pe omul genial, batjocurit, amenințat chiar și cu pietri, pe descoperitorul legilor fermentației lactice, a celei alcoolice, pe îmblânzitorul boalei filoxerei, a boalei viermilor de mătăsă, a turbării, — pe acela care singur a redat Franței, după spusa unui savant, cele 5 miliarde, cerute din partea Germaniei, în 1871.

I. P. Sf. mitropolit ne-a făcut să citim în sbuciumul sufletesc al unui mare savant, sbu-

cium după necuprins, chemări ale unui suflet distins, spre dumnezeire, și ni a arătat cum omul de știință își pleca cu smerenie capul în fața nemărginirii, mărturisind că crede și primind împărtășenia duhovnicească în clipitele de pe urmă ale vieții sale.

Mulți își vor fi zis — poate — la început: Ce vreau domnii noștri să ne vorbească despre un... franțuz în zilele noastre de sbucium! Unii vor fi venit la conferență după ce vor fi aruncat ochii în ziar și vor fi citit cursul bursei, cu vertiginosele fluctuațiuni, alții vor fi fost părtașii unei vehemente discuții privitoare la maximalizarea sau nemaximalizarea cutărui aliment de prima necesitate...

Orcât de sceptică să fi fost urechea ome-nească la început, încet pe încetul a prins să asculte tot mai interesat și la sfârșitul vorbirilor a gândit creierul multora, dacă a judecat cu cumpăt și lămurit: «omul acesta ne trebuie și în zilele noastre! Binecuvântată i fie memoria, găzduiască inimile și mințile noastre spiritul său!»

În epoca noastră de materialism cras, cu pădurea-i de probleme, care de care mai arzătoare, ne trebuia un sfetnic ca Pasteur, să ne strige conștiinței: «Mai este și altceva decât pântecele, cu poftelile nesățioase! Mai este și sufletul din om! Mai este omul în accepția nobilă a cuvântului!»

Pentru cei sceptici, cari n'au luat parte la conferență și tot vor să știe cine a fost Pasteur, am ales părerea unui specialist, medic-francez, care preaslăvește în rubrica științifică din «Le Temps» pe Pasteur astfel: «Mulțumită lui Pasteur vârsta mijlocie a vieții, care era de 20 de ani în sec. al XVI lea, a atins 50 de ani în sec. al XX lea. Inspirându-se dela metodele pasteuriane și practicând o profilaxie riguroasă, a văzut Germania cum li scade mortalitatea din 27 la 16 la miia de locuitorii... În New-York scade mortalitatea la 20 %, câtă vreme în orașele mici, mai salubre, dar unde igiena e mai puțin strictă, rămân decese staționare. Observația aceasta este atât de adevărată încât în țările industriale: Statele-Unite, Anglia în care igiena muncitorului este înțeleasă minunat, mortalitatea este mult mai mică decât în țările agricole, mai individualiste și mai puțin stăruitoare în profilaxie.

«... În războaiele de alte dată omora boala mai mulți oameni decât focul inimic. Dimpotrivă, în campaniile militare care au urmat descoperirilor lui Pasteur, e mortalitatea din cauza armelor care sporește, până când boala este redusă la nimic».

În 1892 se serbătorează jubileul lui Pasteur, în fața președintelui republicii franceze, în fața somităților științifice, artistice din Franța și a

sferturi din morții noștri sânt copii. Toti aproape pier cu zile. Cine i caută? Cine i vede? Mamele sânt istovite de muncă, pentru că ele duc toată povara și apăsarea vieții.

E adevărat că fără noastră a fost în fruntea tuturor cu nașterile copiilor, dar tot în frunte sântem astăzi cu mortalitatea lor.

Trebue deci, cu orice preț, cu orice sacrificiu și trudire, să păstrăm și să chivernisim viața copiilor. Această viață e marea zestre a României, și cătră ea se duce întâiul meu gând de jertfă și de muncă.

Tot ce s'a făcut și se face, toată osteneala bunelor noastre rămăne, toată grija și silința asistenței statului nu pot să prididească încă boalele, răul și neștiința de pretutindeni. E nevoie, pentru aceasta, de toată truda și ajutorul obștesc.

Drept aceea, doresc și Eu, să ridic în capitala țării un mare spital pentru căutarea și vindecarea copiilor, ori de unde ar veni și ori ai cui ar fi; doresc apoi să leg de acest așezământ o școală practică de infirmiere și să înființez cât mai multe echipe ambulante pentru asistența sanitară la țară.

Sânt trei opere de osteneală și de nespuse iertfe bănești.

Eu aduc ofrandă grija, nepregetarea și dinarul meu, dar fac un călduros apel și cătră țară, cătră toți căți au și pot să ajute. Mă gândesc la cât pot să facă neobositele noastre doamne, preoții în biserică și în activitatea lor misionară, învățătorii, ofițerii, șefii autorităților administrative și poporul însuși, din dărnicia și mila lui firească.

E întâia mea rugămintă cătră țară și o tac din suflet pentru sufletul ei, pentru copiii noștri, ai tuturor.

Fiecare ofrandă, mare sau mică, o socotesc ca o putere cerească pentru păstrarea vieții unui copil.

Elena,

Principesă Moștenitoare a Tronului României

Din Palermo 1923.

Orce danie se va depune la Banca Națională a României și la sucursalele ei pe numele «Pentru Fondul A. S. R. Principesa Elena». Cu fiecare danie se va înainta și lista de numele și adresa dăruitorilor.

Alte lămuriri, în legătură cu aceasta, se vor cere dela Cancelaria Palatului Princiar, șoseaua Kiseleff.

Comemorarea zilei de 24 Ianuar în Sibiu

Ziua unirii Principatelor (24 Ianuar 1859) a fost serbată în acest an în Sibiu cu o deosebită solemnitate.

Pentru tinerimea școlară din loc la ora 9 s'a celebrat în catedrala noastră un Te-Deum, unde a pontificat dl director regional al învățământului secundar Dr. I. Stroia, asistat de directorul școlii normale Dr. V. Stan, profesorii Dr. A. Crăciunescu și I. Popa.

La finea serviciului divin profesorul I. Popa a ținut o frumoasă și instructivă cuvântare rostită tinerimii școlare în număr de peste 3000 elevi.

delegaților din lumea întreagă, dela toate universitățile. Era să-și țină Pasteur discursul festiv. A fost prea emoționat și nu și l-a putut rosti. Fiul său i-a sărit întru ajutor și i l-a citit.

În ce culmina acest discurs? «Voi... delegați ai națiunilor străine, cari ați venit de atât de departe ca să dați o probă de simpatie Franței, îmi aduceți o adâncă bucurie, bucurie care o poate simți un om care crede fără de a putea fi învin că știința și pacea vor triumfa asupra ignoranței și a războiului, că popoarele se vor înțelege, nu pentru ca să distrugă, ci să edifice și că viitorul va aparține acelora cari vor fi făcut mai mult pe seama omenirii suferinde... «Am făcut ceea ce am putut!»

Odată când era greu bolnav a suspinat acelaș Pasteur: «Îmi pare rău că mor! Aș mai fi vrut să lucrez în folosul omenirii!»

Cuvinte de aur, cuvinte de gravat pe frontispiciile laboratoarelor științifice.

H. P.-P.

Calendarul Bunului Creștin (sau Calendarul arhidiecezan) este unul dintre cele mai frumoase calendare din toată țara. Doritorii de a-l avea, să l ceară dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, care trimite zilnic numeroase exemplare.

La ora 10 și 30, pentru întreg corpul ofițeresc în frunte cu dl general Cihoski, comand. C. 7 A., a dlui general D. Paop, comand. Div. 18, gen. Mironescu, general Macarovici, general Moga, etc., a autorităților civile în frunte cu prefectul A. Boiu, primarul Goritz etc. apoi un numeros și select public, s'a oficiat Te-Deum ul oficial, celebrat de asesorul consistorial M. Voileanu, cu asistența protoereului Dr. A. Crăciunescu, preotului nostru militar I. Dăncilă, a diaconilor D. Antal și I. Jurebiță.

Cuvântarea festivă a rostit-o părintele Dăncilă, scoțând la iveală într-o atmosferă solemnă însemnătatea zilei ca un fericit început al unirii întregului românism.

După serviciul divin a urmat defilarea trupelor în frunte cu drapelul școlii militare de infanterie din Sibiu.

Gimnaziu papistășesc închis

Gimnaziul premonstratens din Oradea mare al cărui corp profesoral se compune exclusiv din membrii acestui ord, aproape toți renegați, s'a constatat că era un periculos focar al Iredentismului maghiar. Câteva cazuri:

Profesorul Soltesz (șvab maghiarizat) a tipărit la o tipografie din Budapesta un volum de poezii în limba maghiară, poezii, în care erau insultate grav și ridiculizate, armata, limba și poporul românesc. Aceste volume au fost introduse clandestin în țară și distribuite gratis elevilor.

La toate serbările școlii, la examenele de promovare, etc., profesorii veneau cu o medalie pe piept, medalie pe care era gravată Ungaria veche, iar marcată cu o linie roșie, «Ungaria ciuntită». În josul desemnului erau săpate cuvintele: «Nem, nem, soha» (nu, nu niciodată) — deviza Iredentiei maghiare.

Cu ocazia unei sărbători școlare dir. liceului Kovacs (slovac maghiarizat) a ținut elevilor o cuvântare în care a spus:

«Ne doare sufletul că în loc să plângem și să blestemăm, astăzi trebue să sărbătorim pe usurpatori. Armata română s'a năpustit ca hienele asupra Ungariei, atunci când era ingenunchiată și fără nici o apărare.

Să nu se piardă însă nici odată din sufletele voastre credința în revanșă și siguranța în restabilirea scumpei noastre patrii — Ungaria».

Prof. Loventz (croat maghiarizat) învăța și pune pe elevi în fiecare zi să cânte în cor o rugăciune făcută de el care începea astfel: «Tu Dumnezeu al Ungariei, trimite odată blestemul tău asupra asupritorilor și mântue-ne».

Ora de limba română era batjocorită în fel și chip de cătră elevi, chiar de cei din primele clase. Astfel înainte de a veni profesorul elevii desemnau pe tablă harta vechei Ungarii, sau scriau: «Nem, nem, soha». Altădată, tot la ora de limba română, elevii au adus în clasă câni.

La serbarea ce a avut loc la liceu cu ocazia încoronării, profesorul Rafain Boma (slovac maghiarizat) a ținut în fața elevilor și a părinților acestora o cuvântare în care a spus:

«Usurpatorii ne au dat ordin să le sărbătorim Regele; îl sărbătorim pentru că avem ordin, dar în nici un caz nu-i putem spune din suflet: «Salve Caesar imperator morituri te salutant». Doar mințind, să i-o spunem». La acestea toată sala a izbucnit în aplauze.

La finea anului școlar trecut comisarul guvernului n'a fost admis în sala de examene.

În fine convingându-se și dl ministru al instrucțiunii publice, că acest cuib papistășesc șovinist e un pericol pentru țară, a decretat închiderea lui.

Noi am spus-o de mult și trebue s'o accentuăm din nou, că papistășismul a fost și este cel mai mare sprijinitor al maghiarismului.

Deschideți larg fereastra!...

— Cu prilejul vizitei conducătorilor «Caselor naționale» —

Condusă de dl colonel Manolescu, o delegație a «Caselor naționale» din vechiul regat ne răspunde vizita. Vin conducătorii «Caselor naționale» la sediul «Asociațiunii» noastre, în Sibiu, ca să ne mărturisască: Una sântem, fraților! Să ne ascultăm bătăile inimilor noastre și să chibzuim asupra pașilor ce avem să întreprindem ținându-ne braț la braț.

Firește, ca o bună gospodină ce se respectă, «Asociațiunea» are datorința să deretice prin casă, în așteptarea mosafirilor, și să-și adune gândurile, ca să știe ce are să rostească când va primi pe așteptații oaspeți.

E-tă, deschide cartea care are drept motto: faptă, cuvânt, muncă, și poartă titlul: «Doi ani de muncă»* și începe să știricească cam ce au frământat creerii celor ce au să-i treacă pragul casei cu stălpările iubirii de frate în mână.

Aveți nădejde în viitor! dă comanda unul din conducători. Luptați pentru o lume mai bună! Întăriți-vă sufletele cu iubirea față de seamănu! Aveți un ideal de dus în îndeplinire. Numai așa veți putea ajunge la lumniș! Nu fraze bombastice, — ci fapte! Puneți umărul! Fie vă timpul prea scump pentru bărfeli și certuri. Munciti!

«Doamne, Doamnel», oftează «Asociațiunea», dar simțemintele astea sânt și simțemintele inimii mele. Și, e-tă, le rostesc nește «regăteni», zeflemisiți de câte unul care nu știe să-și pună pază gurii... La «Adunarea generală» viitoare, când earăș vom avea ca oaspete pe președintele «Caselor naționale» — își dapână «Asociațiunea» gândurile mai departe — o să dăm cu și mai multă tărie lozinca: Ce ne unește, nu ce ne desparte! căci, e-tă, și «Casele naționale» proclamă: Ne trebue terene comune de muncă, pe care să nu ne întrebăm de ce culoare politică sau de ce treaptă socială sântem ci numai: vrei să muncești pentru propășirea pentru binele comun?

Și ochii «Asociațiunii» cutreieră paginile cărții în care citește despre atăta muncă constructivă prin satele și orașele Basarabiei și ale vechiului regat, — vede «case naționale» pahar surade satisfăcută, când zărește încinse hore de înfrățire, jucate de țărani și domnii «surtucari», aplaudă când dă de strigătul de alarmă: E primejduită cultura omenească dacă nu bătătoriți cu toții cărarea arătată!

Cu astfel de gânduri deci vin oaspeții ca să se apropie, sufletește, de noi!, — își zice «Asociațiunea».

Și citește mai departe. Iubiți-vă neamul, proclamă conducătorii «Caselor naționale», iubiți-l din inimă, ridicați-l, treziți-l conștiința de omenie, dar nu disprețuiți nici alte neamuri! Încercați să vă înțelegeți, spre binele comun.

Dar și eu sânt pătrunsă de adevărul acesta, își spune «Asociațiunea» — și eu doresc din tot sufletul o vârstă de aur, când emulația cinstită spre culmile frumosului și ale bunătății nu va mai fi zădărnicită cu zângănit de arme!

Și eu doresc ca și «Casele naționale» promovarea educației fizice, ca tineretul nostru să se înslăvenească, condus de inimă și de rațiune!

Atunci? Deschideți fereastra larg! îi vine să strige de bucurie «Asociațiunii». Lăsați să intre razele binecuvântate de soare în odaie!

Găzduiți aerul curat de pe lângă Caraiman și de pe lângă Ozana cea fermecată (a lui Creangă).

Să se topească împreună glasul cântecului nostru popular, cu glasul țaranului din vechiul regat, să jucăm o horă ca la o «Nuntă a Zamfiru», toți ridicați pe tronurile de regi și regine în urma simțemintelor cari ne-au înobilat!

Deschideți fereastra larg! să respirăm aer curat, să dăm de hac prăfăriei, să ne primenim sufletește!

Așa gândește «Asociațiunea» în așteptarea oaspeților. Își chiamă sibienii și săliștenii iubiți, dă de știre preoților și învățătorilor din împrejurimile Sibiului și așteaptă, împodobită de sărbătoare...

* O carte prețioasă, cu multe ilustrații, apărută în București 1920, și acum de actualitate. Edit. «Caselor Naționale», București, str. Sf. Apostoli 22 (20 lei).

Știrile zilei

Episcopi noul. Consiliul de miniștri a hotărât să înființeze în Basarabia, la Bălți, o nouă episcopie ortodoxă. Dnii miniștri Cosma și Moșoiu au arătat consiliului că nevoia unei episcopii ortodoxe se simte foarte mult și la Timișara. D-ilor au spus că aceasta nevoie se simțea încă de pe timpul mitropolitului Șaguna, care exprimase acest desiderat încă de atunci guvernului imperial din Viena. Consiliul a aprobat în principiu în urma insistenței celor doi miniștri, înființarea unei Episcopii ortodoxe la Timișoara.

Conferențele «Asociațiunii». Avem onoarea a aduce la cunoștința onor. public. că Luni în 12 Februar 1923, la ora 6 d. z. dl. Ciobanu, membru al «Academiei Române», delegatul Basarabiei la serbările culturale, aranjate din prietel vizitei «Centralei Caselor Naționale» din București, va ține o conferință despre *Viața culturală a Basarabiei*, în sala mare a prefecturii județene în Sibiu. Rugăm onor. public să asiste în număr cât mai mare la această conferință de interes pentru cunoașterea situației culturale a fraților noștri din Basarabia. Prețul locurilor: Loc I—4 Lei; loc II—2 Lei; elevi și eleve gratis. *Biroul «Asociațiunii».*

La serbările din Sibiu, organizate prin cooperarea Asociațiunii și a societății «Casele naționale» din București, în ziua de Duminică (11 Februar 1923) vor lua parte delegați din Breaza, Muscel, Eucovina și Basarabia, precum și din împrejurimile Sibiului. Mai participă delegați din partea Ligii culturale, ai Tinerimii române, Fundațiunii Carol, minist. muncii, studenților, dnii profesori Țeica, Marin Ștefănescu, generalul Dragu, colonelii Manolescu, Negreanu, reprezentanții presei ș. a.

Pentru pământul luptelor politice. Dl. prof. N. Iorga trecând prin Bănat a vizitat, însoțit de mai mulți prieteni, comuna Pesac și Comloșul mare, pentru a cunoaște mai aproape țărănimea din partea locului. Cu acest prilej dl. Iorga a vorbit poporului și, între altele, a spus: «Dacă guvernul cutare, sau cutare, nu e bun, nu în schimbarea lui stă leacul, ci în vrednicia dv. a poporului care trebuie numai să l strângă puțintel, ca să și facă datoria și astfel fericirea țării să fie asigurată... Numai când vom lăsa la o parte luptele politice, atât de pline de patime astăzi, atunci vom putea reveni la bunuri și lucruri care în alte țări fac fericirea unui popor».

Necrolog. Dr. Petru Bucșan, medic în Sibiu, în etate abia de 36 ani în urma unui morbo greu a trecut la cele eterne, jelt de tinera sa soție, frate și surori. Corpul neînsuflit al defunctului, s'a transportat în 7 l. c. la Sibiel, petrecut dela locuința sa de pe Bretter până la podul Țbinului de medicii români din Sibiu, profesorii și elevii liceului G. Lazar și ai școlii comerciale. Odihnească în pace.

Dar înțelept. Dl. Ion Petra Oașa din București, de naștere din comuna Sibiel, a trimis 410 biblie, ediția sfântului Sinod, spre a fi dăruite la opt comune din protopopiatul Sălăștei. Astfel 410 famii vor primi solia fantă, adăpându-se la izvoarele sale binefăcătoare. Să o citească zilnic cu răvnă și să o împrumute și altora spre citire.

Convenire socială. Reuniunea femeilor ort. rom. din Sibiu, suburbiul J. sefin, pentru înfrumusețarea bisericii, invită la *Convenirea socială* împreună cu dans ca se va aranja sub patronajul dlui prefect Anastasiu Boiu, în sala mare dela «Unicum» Joi în 2/15 Februar 1923 (Întimpinarea Domnului). Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 20 Lei, de familie 50 Lei. Contribuiri se primesc cu mulțumire și se vor chita pe cale ziaristică.

Simpatiiile. Ziarul lugojan Răsunetul comunică sub titlul «Faptă inconștientă» un caz petrecut zilele acestea în Bănat, și adică: Biserica greco-catolică din Salagi, lângă Buziaș, a început acțiune judiciară împotriva a trei săteni români pentru niște sume bagatele; ear ca reprezentant în acest proces, biserica numită și-a ales pe un evreu, Dr. A. Schreiner, pe vremuri patriot mare maghiar. Fără comentariu.

Prețurile. La un teatru de operete în Viena, în «Theater an der Wien», prețul unei loje s'a stabilit cu un milion de coroane pentru o seară, ear locurile de stal cu trei sute de mii coroane unul.

«Societatea Națiunilor», la care iau parte acum reprezentanții a 52 de state a primit în sânul ei și Ungaria născută de după război. În condițiile pe care a trebuit să le primească Ungaria, legându-se să le țină, se află și următoarea condiție: «Articolul 76: Nici un locuitor din teritoriile fostei monarhii austro-ungare nu va putea fi molestă sau șicanat pentru studiul său politic manifestat dela 28 Iulie 1914 încolo». — Ca să se știe. (H. P. P.)

Un mare artist. Pe orizontul artei muzicale avem de încreștat un nou talent, pe tânărul Jean Proșteanu, fiul de Țran român din Proștean mare, iar mamă-sa din Rășinari. De mic copil s'a arătat talentul lui muzical și în urma studiilor temeinice făcute la conservatorul din Budapesta și Viena astăzi desi numai în etate de 28 ani poate sta alături de marele artist G. Enescu. A concertat cu mare succes în multe orașe din apus, precum și în America. Iată cum îl caracterizează o revistă muzicală: I. Proșteanu a avut succese mondiale, având cetezanța de a merge în America, unde a dat concertul premier în New-York, în Waldorf-Astoria. Americanii pretensivi au aplaudat pe artistul român Jean Proșteanu cu manifestarea vădită a admirației. A avut un deosebit succes cu interpretarea lui Paganini și după debutul admirabil reușit a devenit prețios și oaspele binevăzută al multimilionarilor americani. Iu urmat apoi celelalte succese mari dincoace de Ocean în Berlin, Leipzig, Drezda etc.

D-nul Proșteanu va da 2 concerte în 16 și 22 Februar în sala cea mare dela «Urania» cântând piese din Beethoven, Mendelssohn, Bach Paganini etc. Publicul nostru iubitor de muzică să nu piardă deci ocazia de a asculta pe un adevărat artist.

Dare de seamă și mulțumită publică. La producțiunea teatrală împreună cu dans a tinerimii poporului român din Sibiu, aranjată în 8 Ianuar n. c. s'a realizat un venit curat de

7105 Lei 90 bani, care conform hotărârii comitetului parohial din ședința de a 2 Februar a c. s'a împărțit la fondul pentru înființarea unei case culturale pe seama poporului român din Sibiu și la fondul pentru procurarea clopotelor la biserica ort. rom. din Sibiu, suburbiul inferior. — Peste taxe au solvit domni: Anastasiu Boiu, prefectul j. d. Sibiu 100 Lei N. T. gan, protoop, 34 Lei, Dr. Iie Beu, medic, Constantin Popp, dir. «Abineii», Teofil Căliman, dir. școlii de stat de ucenici și Ioan Gruia, comerciant, fiecare câte 20 Lei. Pentru sprijinul moral și material se mulțumește tuturor binevoitorilor. Sibiu, 6 Februar 1923. *Comitetul parohial ort. rom. din Sibiu, suburbiul inferior.*

Poșta redacției

M. Blaj. Aveți toată dreptatea; căci, într'adevăr, ridicoli și de absolută rea credință se fac cei ce își permit, în coloanele lor, să proclame «șef al creștinătății» o persoană, pe care milioane de creștini n'o marturisesc.

S. A. Cassa de Economie «Agrar» din Târgu-Murăș caută

practicanți sau funcționari

Sânt preferiți acei, cari posed și limba maghiară sau germană. (10) 3—3

La Bibliotecă Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dnui Ioan Mețianu, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

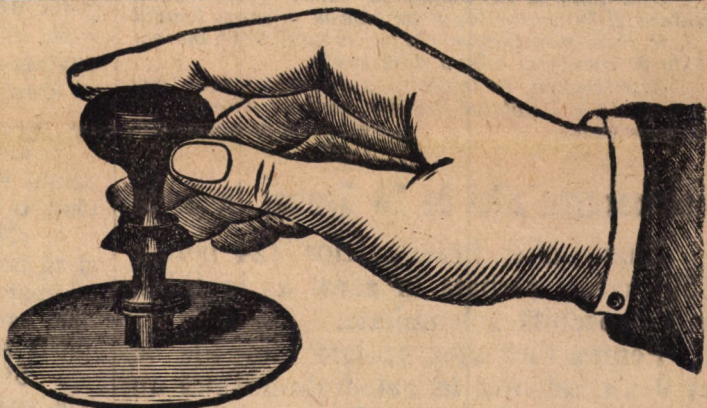
Sibiu, strada Țiglariei Nr. 18

Execută tot felul de stampile din cauciuc, diferite medalioane, precum și sigile din metal pentru sigilarea cu ceară, mașini de numerotat și cu data zilei din metal, și orice lucrări ce se țin de branșa aceasta.

Comandele să se adreseze la «Bibliotecă Arhidiecezană», Sibiu, str. Mitropoliei 45, sau direct la fabrică. Cu toată stima

145

Oct. L. Vestemean.

A apărut și se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creștin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul 1923

Cuprinde bogată și interesantă materie, cu numeroase ilustrațiuni.

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Despre *încoronarea* MM. LL. Regele și Regina românilor, — cu cele mai frumoase ilustrații ale Suveranilor, a'e Moștenitorilor de tron și altele; Despre eroul *Iancu*, marele dascăl Gheorghe Lazar, Mitropolitul Andrei Șaguna; Sfintirea bisericii încoronării la Alba Iulia; Versuri a ese; Despre biserica românească; Cum să ne păstrăm «sănătate»; Însemnări economice; Cele mai bune povestiri: *Urișul*; *Paricele* și *musca*; Istorioare și snoave cu haz; Povește, glume, — și altele, și altele.

Pe lângă ilustrațiile amintite mai sus, se găsesc în Calendar chipurile lui: Avram Iancu, Andrei Șaguna, chipul Coroanei de oțel a Regelui, și al Coroanei de aur a Reginei, Suveranii sub baldachin, Regele citind proclamația la Alba-Iulia, Poarta cetății ș. a.

În celelalte părți ale calendarului se află: Cronologia, zilele și lunile de peste an, mersul vremii; Însemnarea târgurilor, întocmite după luni, anunțuri ș. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediții: o ediție cu *Șematismul* bisericii ort. române din arhidieceza de Alba-Iulia și Sibiu, cu «Evidență» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheti și învățători, — și altă ediție, *fără Șematism*.

Prețul: { Ediția cu Șematism 15 Lei } plus porto postal Lei 4 și sânt a „ fără „ 10 Lei } se trimite înainte prin mandat postal.

== Librăriilor pentru desfacere peste 10 exemplare se dă rabat ==